

24.82x32.66	1	9	עמוד	ישראל היום! - שישיבת	10/04/2020	72679610-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790						

ג'קי לוי בא בטוב

פטיש לכל מנעול

בזמנים של שפנים ברחובות ובתי כנסת סגורים, ג'קי נזכר בגבאי בית כנסת שהתעקש על אזכרה לחוזה המדינה

איור: נדב מצ'טה

כשהגיע הגבאי כדי להכין את המקום לטקס המתוכנן, הוא גילה שבית הכנסת נעול. אף אחד לא היה צריך לספר לו מי נעל את המקום. הוא הבין עניין. אבל הוא הבין עוד דבר: מול כל מנעול כבד שיש בעולם, יש גם פטיש. הלך הגבאי אל השוק, ואולי אני סתם ממציא והוא פשוט הביא את הפטיש מהבית. פטיש של פעם, גדול וכבד, וכך התפצץ המנעול, ונפתחו הדלתות. וכך גם נערך טקס אזכרה יפה ומכובד מאוד לחוזה המדינה בנימין זאב הרצל. תלמידיו ומעריציו של הרבי מבריסק ניגשו אליו ודרוּ שו ממנו לתבוע את עלבוננו, להיאבק על כבודה של תורה ולהשיב מלחמה שערך. אבל הרב החכם שאל אותם שאלה קצרה: כמה יהודים הגיעו לטקס של הרצל? הם אמרו לו שבסביבות אלפיים. אלפיים יהודים מעולם לא הגיעו לבית הכנסת הזה. לא בערב "כל נרדי" ולא בשעת הנעימה. הבריסקר ידע לכבד את המספר הזה, וגם את הסיפור הזה הוא נצר בליבו וכנראה סיפר אותו מתוך כבוד גדול לקהילה, לגבאי ולפטיש.

הגבאי שבסיפור היה אביו של מנחם בגין. הרב היה סבו של הרב יוסף דב סולובייצ'יק. בספרו של הרב שלמה רייסקין "ציוני דרך", הוא מספר כיצד היה עד לפגישה מרגשת בין בגין לבין הרב סולובייצ'יק. בגין כבר היה ראש ממשלת ישראל, ובניקורו בארה"ב הוא דאג להכניס לסדר היום פגישה עם הרב מבוסטון. הרב רייסקין מספר ששניהם התחבקו ממושכות, והחמיאו לאבא הגבאי ולסבא הרב, כמו גם לחכמים הנדירים שיודעים את סודו של הרגע הנכון. מתי צריך לנעול ומתי נכון להוריד את הפטיש.

shishabat@israelhayom.co.il

התקבל בעולם היהודי בתדהמה מוחלטת. הוא היה צעיר מדי, וגם חרד-פעמי מדי מכדי שמישהו יוכל למלא את מקומו. האבל הגיע לכל קהילות ישראל, ובהן גם לעיירה בריסק.

העיר הזאת, בריסק, לא ידועה כאחת מביירות התרבות באירופה, ואפשר לא לדעת על עצם קיומה מבלי שהדבר ייחשב לך לבושה. אבל בעם היהודי בריסק נחשבה מעצמה. ובקיצור, הגבאי המקומי מיהר להודיע ברחובות היהודים שטקס אזכרה לחוזה המדינה יתקיים ברוב עם בבית הכנסת. אבל אז נכנס לתמונה הרב של בריסק. הבריסקר רעבע היה אחד מגדולי התורה של המאה ה-20. ספק אם יש עוד אדם שהשפיע כמוהו על עולם הישיבות. הוא הודיע שלא יקום ולא יהיה. לא בבית הכנסת, לא אזכרה ולא להרצל!

היו לו לבריסקר נימוקים לא רעים. עם כל הכבוד, הרצל לא היה יהודי ירא שמיים או שומר מצוות. ספק אם אי פעם ברק חמץ, השלים מניין או תהה אם הוא בשרי או חלבי. חוץ מזה, הרצל היה ציוני, והרב ממש לא. אם רוצים לעשות אירוע לזכרו של האיש, בבקשה. אפשר למצוא אולמות אחרים בבריסק. סוף דבר, הלך הרב אל השוק וקנה שם מנעול חדש, מנעול של פעם, גדול וכבד, ונעל את שערי בית הכנסת. מה שבטוח.

ימים מוזרים. לפני כמה ימים יצאתי לגיחת קניות קצרה. השכונה שלי סובלת מבעיית חניה כרונית, ובדרך כלל כשרכב אחר יוצא, רכב אחר נשאב למקום וממלא את הריק. בשכונות מהסוג הזה, אם הצלחתם לחנות במיקום מעולה וקרוב לבית – אתם עלולים מאוחר יותר לוותר על נסיעות חשובות, כי לא חבל על החניה? אבל הקורונה ערערה את ה"בדרך כלל", וכשחזרתי הביתה כעבור שעה ורבע בערך, המתינה לי אותה חלקת חניה. מול הכניסה. בחיים האמיתיים אין דברים כאלה. אבל לאור המצב, אפילו לא שמחתי על כך. אני בספק אם זה הפתיע אותי בכלל.

קראתי בכמה מקומות שהסגר ברחובות מחזיר את חיות הבר אל הסביבה העירונית, אבל בשבת שעברה הופיע פתאום שפן סלעים מול הבית שלי. השכנה צעקה מה"מרפסת "שפן!". מנהג ישראל הוא שבכל פעם שמישהו אומר שפן, יש לתקן אותו ולומר "ארנבת", ולא משנה מה הוא באמת ראה. אבל השכנה צדקה. שפן מבוהל, עם תקלת ווייז קשה, התרוצץ כה וכה ברחובנו הקטמוני, משך סקרנים וחילץ מבטי תדהמה מהחתולות האדישות ביותר שחולשות על פינת האשפה שלי "שווארמה השמן". שפן סלעים בקטמון, זה לא מאוד רחוק מג'רפה בבית שמש. מיום ליום זה נעשה מוזר יותר ויותר. לחלק מתרגלים ולחלק פחות. לא רחוק מאיתנו שוכן רחוב עמק רפאים. פעם אהבו לצחוק על השם הזה. נרמה לי שלאחרונה הוא הפך להיות שם מתבקש לרחוב.

הכל סגור. לחלק מתרגלים ולחלק אי אפשר. זה לא נעים לדאות גן סגור. מבאס לגלות שסגרו לך את מכון הכושר בדיוק שבוע אחרי שהחלטת – לראשונה בחיירי! – להירדם ולהזיע על המכשירים. בתי קפה ועסקים סגורים הם תמונה שמעציבה גם את הנפש וגם את הכיס. אבל בעובדה ששבת נכנסת, ופסח בא, ובתי הכנסת עומדים סגורים – יש משהו לא מציאותי.

השכונה שאני גר בה היא לא השכונה הכי רחוקה בירושלים. ממש לא. אבל בשבתות כמעט כל מבנה ציבורי הופך להיות בית כנסת. ספריות, גני ילדים, אולמות ספורט וחדרי בלט לובי שים פתאום שלל דמויות אחרות. הקהילה שלי, למשל, מתפללת באולם החזרות של הסטודיו למי שחק של ניסן נתיב. בעבר הייתי מורה בסטודיו הזה, ואני כל כך אוהב את הטרנספורמציה שמתחוללת מדי שיש באולם חסר החן אבל הגרוש באופי. ועכשיו כלום. אין חזרות ואין תרגילי תנועה בשישי בבוקר. אין "ידיד נפש" עם רדת ערב.

בתי הכנסת הנעולים הם עצב גדול עבור הרבה מאוד אנשים. אני מניח שכולם מבינים שזה הרבה הנכון לעשות בעת הזאת, אבל הבנה לחוד ורגש לחוד. לי, בכל אופן, הם הזכירו סיפור אחד שרק השנה נתקלתי בו.

השנה היתה 1904. מותו של בנימין זאב הרצל

הקהילה שלי, למשל, מתפללת באולם של הסטודיו של ניסן נתיב, ואני כל כך אוהב את הטרנספורמציה שמתחוללת שם מדי שיש. ועכשיו כלום. אין חזרות ואין "ידיד נפש"